

Nu & Då

FÖR MEDLEMMAR I VÄSTERVÅLA (SOCKEN) HEMBYGDSFÖRENING

”För en levande landsbygd med känd historia”

2-2018 Årgång 2

Västervåla Hembygdsföreningens årsmöte 2018

Lördagen den 24 mars deltog ca 40 personer i de sedvanliga årsmötesförhandlingarna i Sockenstugan. Det känns så glädjande att så många

Anders och Inger

Foto: Mats Källstig

var intresserade! Årsmötesprotokollet bifogas i detta nummer.

Inger Källstig, en av föreningens stora eldsjälar, har valt att lämna styrelsen och tackades av med blommor och en smidesljustake av en lokal hantverkare, smeden Lars Lilja,

som kommer att presenteras lite närmare i detta nummer.

Ny styrelseledamot blev Åsa Eriksson och vi hälsar henne mycket välkommen i styrelsearbetet.

Det bjöds på kaffe med goda smörgåsar på Britt-Marie Philips hembakade bröd och härliga mjuka kakor som Inger Källstig bakat.

Tack till er båda.

Då det är svårt att hitta ideella krafter som kan medverka till kaffeserveringen på Hembygdsgården efter kyrkans Musik i Sommarkväll på tisdagar under sommaren, har styrelsen aviserat att Hembygdsföreningen inte längre kommer att kunna ansvara för detta.

Dock har vi en annan eldsjäl i föreningen som ställde upp som ansvarig för evenemanget, nämligen Gudrun Söderberg, denna fantastiska kvinna som orkar och hinner med så många olika uppdrag för vår fina bygd. Varmt tack, Gudrun.

Efter kaffet visades en film om en danstillställning som Hugo Ahlén filmat 1969 på Wåhlagården. Den framkallade många glada igenkänningskratt, roliga kommentarer och var en riktig stämningshöjare.

Johan Alhén visade och berättade med inlevelse till gamla flygbilder över trakten, även detta var mycket uppskattat och de som kände igen gårdarna kunde komplettera med mer information.

Anders Olsson tackade slutligen alla för ett bra möte och en trevlig eftermiddag.

Är du inte medlem?

Betala medlemsavgiften 100 kr (för 2018) till föreningens bankgiro enligt nedan. Meddela namn och adress, samt e-postadress (om du har), till Lollo Horn - se sidfot.

Sommarens aktiviteter

Fornminnesvandring i Halvarsviken 9 juni. Samling vid Olsson-gården 13:00. Kläder efter väder, ta med kaffekorg!

Vi klär midsommarstången på Hembygdsgården den 21 juni klockan 17:00 Föreningen bjuder på kaffe och smörgås.

Midsommaraftonsfirande den 22 juni 15:00-17:00 med dans kring stången, kaffeservering, tävlingar och lekar, precis som vanligt. Gudstjänst kl 11:00 på midsommardagen, medtag kaffekorg.

Hembygdens dag 22 juli börjar kl 11:00 med gudstjänst på hembygdsgården.

Därefter kaffeservering
Musikunderhållning
Barnaktiviteter

Föredrag av Krister Forsberg
Modelltraktorutställning

Kransbindning,
Konstutställningar

Silversmide

Konstsmide

Klädutställning i huvudbyggnaden

Varmt välkomna!

Företag i Bygden

Bergslagsgården i Ängelsberg

Vi har väl alla sett de fina gula byggnaderna mitt i Ängelsberg och vet att det är ett slags vårdhem... men, vi är nog många som inte riktigt vet vad som sker där, hur många arbetstillfällen det finns eller hur och när det började....

För 50 år sedan, år 1968, kom en 26-årig värmlänning till Ängelsberg. I yrket som mentalskötare med högskolebetyg i bl a psykologi, pedagogik och sociologi sökte han en miljö med bättre förutsättningar för de sjuka än de sjukhus han dittills arbetat i.

Evert Söderström som drivit pensionat i många år kunde med ålderns rätt tänka sig att sälja sin verksamheten.

Vår unga värmlänning började arbeta som servitör på pensionatet medan han försökte få landstingen att remittera boende med särskilda behov till sitt kommande privata vårdhem. Landstingen var högst ovilliga att samarbeta med privata aktörer inom sjukvård på den tiden. Renovering, om- och tillbyggnad påbörjades.....

Den 17 februari 1969 öppnades vårdhemmet och personalen bestod då av 4 personer: Vår unga värmlänning och hans dåvarande fru, även hon utbildad mentalskötare, en kokerska och en lokalvårdare.

Problemet var att man bara hade 2 boenden....

Värmlänningen, som ni nog redan förstår var Kurt Ericsson, började nu jaga läkare som kunde besöka vårdhemet för godkännande samt börja remittera boenden.

Bergslagsgården

Foto: Lollo Horn

Till slut, efter många förfrågningar, kunde en läkare, Dr Karlsson som hade ett sommarställe i Dalarna, tänka sig att åka via Ängelsberg hem till Stockholm. Mötet blev över förväntan, Dr Karlsson blev förtjust över både vårdhemmet, den fantastiska utsikten över sjön och det lugna, fina samhället med sina vackra hus och fantastisk frisk luft. Han hade inga ”papper” med sig men var mån om att få en överenskommelse till stånd, då man skulle lägga ner en enhet i Stockholmstrakten och behövde 16 platser per omgående! Kunde ett handslag räcka, undrade Dr

Karlsson. På den tiden var ett handslag en hederssak, så Kurt och Dr Karlsson skakade hand. Kort därefter anlände de nya boendena och man hade nu 18 personer att ta hand om!

1995 kom nya krav på egen dusch, toalett och helst kokmöjligheter för de boende, ytterligare hus byggdes.

Idag har man, förutom boende på Ängelsbergsvägen även platser på Nyhemsvägen.

På den tiden fanns det större ekonomiska utrymmen att ta med boenden på resor utomlands bl a Grekland, Italien och Spanien, under åren blev det ett tjugotal resor men idag blir det mest dagsutflykter, då kommunerna började ta en större avgift av de boende, vars ekonomi blev sämre.

Kurt lämnade över verksamheten till sin son, Sebastian, 2008 och på frågan om vad som varit bäst med allt arbete han lagt ner, svarar Kurt: Det är alla människor som man hjälpt till ett bättre liv, att ha kunnat göra skillnad.

Sebastian är född in i verksamheten och har sprungit där sedan barnsben, jobbat där på sommarlov och vid ledighet i samband med sin sjuksköterskeutbildning. 2016 flyttade han och sambon från Ängelsberg till en hästgård i Sörbo i Dalarna, där sambon får utrymme för sitt stora intresse och kan ha sina hästar.

Båda trivs bra i en nejd som påminner om Ängelsbergstrakten och Sebastian tycker att det är helt ok att pendla varje dag eftersom han trivs med arbetet och framför allt med personalen, som han beskriver som riktiga trotjänare med stor känsla för de boende och som gör det kul att vara på jobbet. Idag har man 30 platser för boende och man har inga planer på att utöka.

Från att vara 4 anställda är det idag 21; sjuksköterskor, behandlingsassistenter, mentalskötare och undersköterskor, förutom dessa finns även vaktmästare, lokalvårdare och 2 kokerskor som lagar all mat från grunden, man är mån om att alla får bra mat.

För övrigt består arbetet av att, utifrån varje profession, få de boende att känna hemkänsla och trygghet samt att de får hjälp att skapa rutiner för att så långt som möjligt klara vardagssysslorna i sina hem samt den egna hygien. Personalen är även ledsagare vid olika ärenden, tex tandläkarbesök. Både Kurt och Sebastian uppger att diagnoserna är svårare idag och att hjälpen tyvärr ofta kommer alltför sent.

Företaget har aldrig haft några rekryteringsproblem, de som har fått anställning på Bergslagsgården har blivit kvar, idag är en person nyanställd för övrigt har alla arbetat i 20-30 år! Det säger en del om trivseln. Det bästa med jobbet, säger Sebastian, är att arbetsgruppen är jättebra, vi har roligt tillsammans och vi har väldigt låga sjuktal.

Mer om Bygden

Sebastians vision är att fortsätta pappas goda arbete, bibehålla den goda kvalitén, fortsatt gott samarbete med Stockholm och upprätthålla sitt goda renommé. Jag kan bara önska fortsatt lycka till, tacka för pratstunden och gott kaffe.

Lollo Horn

Hantverk i Bygden

I artikeln om årsmötet nämnde jag den lokala smeden, Lars Lilja, som tillverkat den smidesljusstake som förärades avgående styrelseledamoten Inger Källstig. Det var nog flera som undrade vad som var i paketet hon fick...

Jag frågade Lars om jag fick skriva om hans

hantverksintresse i Nu & Då, han tackade ja och bjöd hem mig till gården Björkhem i Bondfallet där han bor och verkar.

En strålande april eftermiddag blev jag bjuden på kaffe och Lars hembakta bullar i familjens inglasade uteplats. Det visade sig att släkten ägt gården sedan slutet på 1800-talet och Lars är faktiskt född i huset han och hustrun Anita bor i. Huset är ombyggt med

varsam hand, väldigt hemtrevligt och fullt av kreativitet.

Smidesintresset började i skolans metallslöjd när han som 15-åring designade och tillverkade en egen sparbössa.

Lars utbildade sig till TV-reparatör och arbetade i yrket i 12 år, varefter han började

som lärare i el/ teleteknik på AMU-Center i Hallstahammar 1976 började han på lärarhögskola i Malmö varefter han arbetade på Wennströmska i Västerås. Så småningom kom han till Brinellskolan som vikarie och blev kvar ända till pensionen. På 1990-talet gick Lars 10 kursveckor i smide i Gysinge och 2007 började han smida på allvar. Makarna Lilja har tillsammans planerat och byggt flera nya byggnader på tomten, bl a en smedja med bagarstuga, där inte bara Anita bakat tunnbröd med sina vänner utan besökande grupper har fått prova på bakning och fått brödet med sig hem. Lars fascinerar av ”Järn och Eld”, älskar

Foto: Lollo Horn

Foto: Lollo Horn

Foto: Lollo Horn

smidesarbetet och han märker alla sina alster med en järnstämpel, se bilden. Du kanske rent av har en äkta Lars Lilja hemma?!

Alla föremål är till försäljning, ljusstakar, gardinhållare, vatten-mätare, eldhundar, krokar, spikar mm...

På Hembygdens Dag, den 22 juli, kommer Lars att vara på plats i Hembygds gårdens smedja och visa hur smidet går till och du har möjlighet att titta in, köpa hans alster samt beställa produkter enligt egna önskemål.

Efter en härlig eftermiddag lämnade jag Björkhem med förhoppningen att många är intresserade av att se Hembygdsföreningens ”egen” smed i aktion, framför allt barn och ungdomar!

Lollo Horn

Ny Förening

Under våren har föreningen Oljeöns Vänner bildats och Västervåla Hembygdsförening önskar lycka till i arbetet med att bevara och levandegöra Oljeön även för framtida Ängelsbergsbor och besökare.

Foto: Lollo Horn

Lite Blandat

Västanberg Förr

på begäran kommer här lite mer information om Västanbergs intressanta historia, från gamla tingsprotokoll finns följande att läsa:

1606 Lasse Nilsson i Västanberg för svarslösa mot Thomas i Stabäck, den han hade slagit – böter
Thomas var Thomas Sigfridsson född i Stabäck som förkommer i handlingarna redan 1589. Thomas flyttar till Långgärdet, en utjord till Stabäck, där han bodde 1615.

1607 Erik Staffansson i Västanberg i Våla socken för mökränkning med Marit Nilsdotter.
Mökränkning var sexuellt umgänge mellan två personer av motsatt kön. Mannen betalade för kränkning av mön oavsett om samlaget skett med kvinnans samtycke eller inte. Intressant är att en hustru Marit dog i Västanberg 1630. Erik var son till Staffan Olufsson i Stabäck.

1646 Englika Ersson i Västanberg uti Västervåla socken boende, framkom, der som att cronehemman der sammestädes besitter, tillkänna givandes, huru som om honom undangåt benämnte cronohemman i Västanberg, vilket icke allenast han utan hans föräldrar, man efter man, besuttit, hävdad och brukat haver, och cronan derav sina ärlige utskylder och rättigheter utlagt. ...

Englika, född i Västanberg, var son till Erik Staffansson. På 1620-talet bodde Englika i Långgärdet. Englika var släkt med Sigfridsson och fick ta över arvedel i Långgärdet. 1628 vigdes Englika vid Margareta Persdotter från Västanberg. Efter hennes tidiga död gifte Englika om sig med Margareta Andersdotter från Englikebenning. 1642 föds sonen Per Englikasson i Långgärdet. Ättlingar med namnet Englika i Långgärdet finns med in på 1800-talet. Den sista Englika i Långgärdet var sannolikt släkt med den Englika i Stabäck, som finns omnämnd i ett fastebrev från 1462. Bild Västanberg år 1967.

Krister Forsberg

Forsättning följer...

Sörby Skola

Du vet väl om att man kan hyra Sörby skola för olika sorters sammankomster och event? Nyligen hölls ett 70-årskalas där och flera av föreningarna i Ängelsberg använder lokalen regelbundet.

Du kanske ska ha en sommarfest under tak eller en släkträff med bröllop, dop eller födelsedag under hösten, då kan den stora salen och köket vara praktisk för alla parter.

I nedanstående priser ingår även porslin, bestick, glas.

Pris för föreningar	600:-
Pris för privatpersoner	300:-

Perioden oktober till mars tillkommer för uppvärmningskostnader.	150:-
--	-------

Om du ändå väljer att ha festen hemma kan du hyra följande:

Pris för stolar	5:-/ styck
Pris för bord	10:-/ styck
Pris för porslin, glas och bestick	400:- totalt

För bokning och mer information kontakta:

Lars Ramnell	076-795 61 07
Hans Pernäng	070-593 72 09

I nästa nummer börjar en liten följetong, nedtecknad av Åke Söderkvist, om hur Sörby skola räddades från rivning.

Bildgåtan

Svaret på förra numrets bildgåta är: Gräddtjuv, man sänkte sakta ner konen i mjölken, lät grädden på ytan rinna ner i konen, drog försiktigt upp och hållet i grädden slöt sig... ingen kunde se att man tagit grädde...

Vinnare: Birgitta Holmström i Ombenning, Grattis! Nu kommer en ny bildgåta och chans att vinna en trisslott.

Vad är detta?

Sänd svaret till mig, Lollo, via mail lob@varbacka.se eller sms på 070-605 35 60. Om du saknar mobil, så lämna ett meddelande på min telefon, glöm inte uppge namn och telnr.

Om flera personer svarar rätt kommer vi att dra en vinnare på Hembygdens dag den 22 juni.

Lycka till och ha en riktigt skön sommar önskar styrelsen i Västervåla Hembygdsförening.